

SAMRÅDSHANDLING

Väg 953 Östgranvåg - Forsmo

Sollefteå kommun, Västernorrlands län

Vägplanbeskrivning, 2017-05-29

Trafikverket

Postadress: Box 186, 871 24 Härnösand

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921

Dokumenttitel: Väg 953 Östgranvåg - Forsmo

Författare: Cristine Waessman

Dokumentdatum: 2017-05-29

Ärendenummer: TRV 2016/55587

Version: 1,0

Kontaktperson: Jimmy Dahlbom, Projektledare Trafikverket, 010-123 31 09

Innehåll

1. SAMMANFATTNING	6
2. BESKRIVNING AV PROJEKTET, DESS BAKGRUND, ÄNDAMÅL OCH PROJEKTMÅL	7
2.1. Planläggningsprocessen	7
2.2. Bakgrund	7
2.3. Åtgärdsvalsstudie (eller motsvarande)	8
2.4. Ändamål och projektmål	9
2.5. Beskrivning av befintlig väg	9
2.6. Avgränsningar	10
3. MILJÖBESKRIVNING	11
4. FÖRUTSÄTTNINGAR	11
4.1. Vägen/järnvägens funktion och standard	11
4.2. Trafik och användargrupper	14
4.3. Lokalsamhälle och regional utveckling	15
4.4. Skyddade områden	16
4.5. Landskap	17
4.6. Natur- och vattenmiljö	18
4.7. Kulturmiljö	21
4.8. Rekreation och friluftsliv	27
4.9. Boendemiljö och hälsa	28
4.10. Naturresurser	28
4.11. Förorenad mark	29

4.12.	Byggnadstekniska förutsättningar.	29
4.13.	Miljökvalitetsnormer	31
5.	DEN PLANERADE VÄGENS LOKALISERING OCH UTFORMNING MED MOTIV	34
5.1.	Val av lokalisering	34
5.2.	Val av utformning	34
5.3.	Skyddsåtgärder och försiktighetsmått som redovisas på plankarta och fastställs	34
6.	EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV PROJEKTET	35
6.1.	Trafik och användargrupper	35
6.2.	Landskapsbild	35
6.3.	Natur- och kulturmiljö	35
6.4.	Rekreation och friluftsliv	35
6.5.	Rennäring	35
6.6.	Vattenmiljö	35
6.7.	Hydrologi och avvattning	36
6.8.	Hushållning med naturresurser	36
6.9.	Samhällsekonomisk bedömning (sammanfattning)	36
6.10.	Indirekta och samverkande effekter och konsekvenser	36
6.11.	Påverkan under byggnadstiden	36
7.	SAMLAD BEDÖMNING	38
8.	ÖVERENSSTÄMMELSE MED MILJÖBALKENS ALLMÄNNA HÄNSYNSREGLER, MILJÖKVALITETSNORMER OCH BESTÄMMELSER OM HUSHÅLLNING MED MARK OCH VATTENOMRÅDEN	39
8.1.	De allmänna hänsynsreglerna	39
8.2.	Miljökvalitetsnormer	39
9.	MARKANSPRÅK OCH PÅGÅENDE MARKANVÄNDNING	41

9.1.	Vägområde för allmän väg	41
9.2.	Vägområde för allmän väg med vägrätt	42
9.3.	Vägområde inom detaljplan	42
9.4.	Vägområde för allmän väg med inskränkt vägrätt	42
9.5.	Område med tillfällig nyttjanderätt	42
10.	FORTSATT ARBETE	43
10.1.	Allmänhetens granskning	43
10.2.	Kontroll och uppföljning	43
11.	GENOMFÖRANDE OCH FINANSIERING	44
11.1.	Formell hantering	44
11.2.	Genomförande	45
11.3.	Finansiering	45
12.	UNDERLAGSMATERIAL OCH KÄLLOR	46

1. Sammanfattning

Väg 953 mellan Östgranvåg och Forsmo är ett utpekat viktigt stråk när det gäller tunga transporter. På grund av brister i vägens avvattning uppstår problem med bärigheten under tjällossningsperioden vilket medför att vägen inte kan trafikeras med tunga fordon under den perioden.

Trafikverket planerar åtgärder för att vägen ska uppnå bärighetsklass 4, BK4 året om. Vägens diken och vägtrummor ska ses över för att förbättra avvattningen samt att vägen förstärks. Åtgärderna planeras i befintlig stäckning med undantag av ett par partier längs sträckan där framkomligheten är begränsad på grund av tvära kurvor. Vid kurva norr om Faxälven samt vid Sandmon frångår planerad åtgärd befintlig sträckning då kurvorna kommer att rätas ut.

Längs vägen finns flera områden med höga naturvärden, Granvågnipornas naturreservat, flertalet vattendrag samt naturbetesmarker. Kulturmiljövärdena i området är många och vittnar om landskapets förändring över tid. En fördjupad analys av kulturmiljövärdena i området är utförd i detta tidiga skede.

Ångermanälven omfattas av riksintresse för friluftsliv. Granvågnipornas naturreservat utgör riksintresse för naturvård. I Österås finns ett område som utgör riksintresse för kulturmiljövård. Vägområdet angränsar även till ett riksintresse för rennäring. Stambanan utgörs av riksintresse för järnväg.

Dikningsarbeten och rätning av vägen kan komma att påverka fornlämningar som ej är kända i dagsläget varför en arkeologisk utredning kan bli aktuell.

Två vattenskyddsområden finns i anslutning till vägen; vid Faxälven och vid landsvägsbron i Forsmo-Sand nära Eds kyrka.

Behov av att upprätta anmälan om vattenverksamhet för de vattendrag som berörs kommer utredas vidare. Skyddsåtgärder för eventuella arbeten i vattenområde kommer att behandlas i kommande vägplan samt i upprättande av anmälan om vattenverksamhet.

Omfattningen av åtgärderna som planeras kan innebära väsentlig ombyggnation, vilket innebär att buller ska utredas för närboende. Boende bedöms främst påverkas under byggtiden då framkomligheten kommer vara begränsad. Information till verksamheter längs vägen kommer att ske löpande under planeringsprocessen. Planering av framkomlighet under byggtiden utreds vidare i kommande skeden.

Denna samrådshandling ligger till grund för samråd med allmänheten, myndigheter, företag, organisationer med flera. Samråd genomförs för att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt, för att informera om pågående projekt och för att inhämta synpunkter.

2. Beskrivning av projektet, dess bakgrund, ändamål och projektmål

2.1. Planläggningsprocessen

Ett vägprojekt ska planeras enligt en särskild planläggningsprocess, se bild 1, som styrs av lagar och som slutligen leder fram till en vägplan eller järnvägsplan.

I början av planläggningen tar vi fram ett underlag som beskriver hur projektet kan påverka miljön. Samrådsunderlaget ligger till grund för Länsstyrelsens beslut om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Samråd är viktigt under hela planläggningen. Det innebär att Trafikverket tar kontakt och för dialoger med andra myndigheter, organisationer och berörd allmänhet för att Trafikverket ska få deras synpunkter och kunskap. Synpunkterna som kommer in under samråd sammanställs i en samrådsredogörelse.

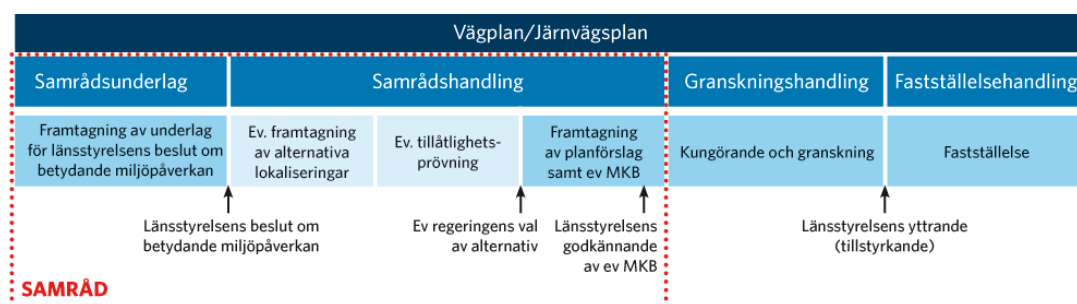

Bild 1. Planläggningsprocessen

2.2. Bakgrund

Väg 953, se bild 2, är ett utpekat viktigt stråk bland annat för näringslivet när det gäller timmertransporter. På grund av brister i vägens avvattning (diken, trummor och sidoområden) i kombination med tjälfarliga jordarter uppstår problem under tjällossningsperioden. Vägen har även bärighetsproblem.

Lokala bärighetsgruppen i Västernorrland har lyft behovet av att förbättra bärigheten på vägen för att möjliggöra att timmertransporter kan köras på vägen året runt.

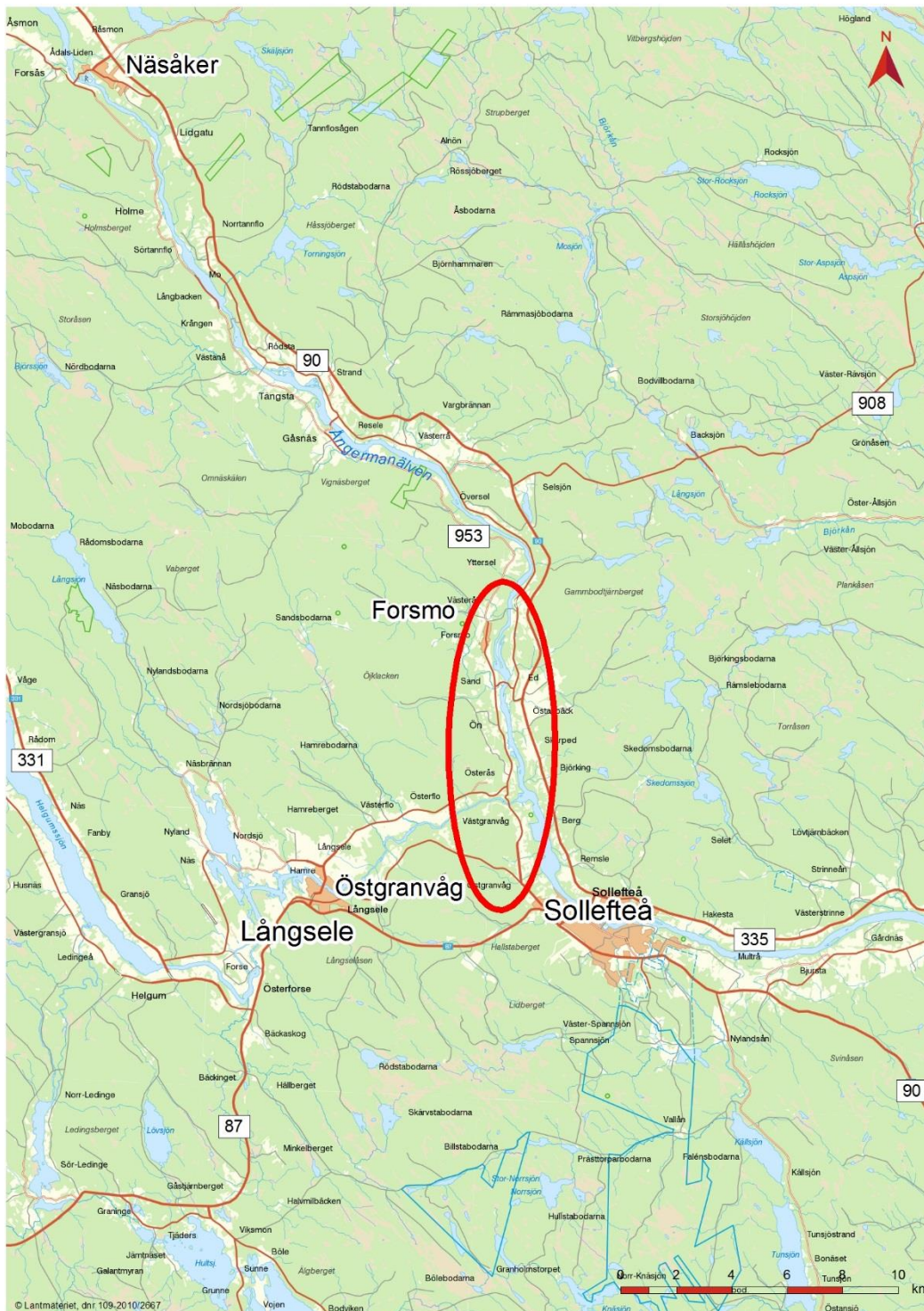

Bild 2. Orienteringskarta

2.3. Åtgärdsvalsstudie (eller motsvarande)

Ingen åtgärdsvalsstudie har genomförts. Ombyggnation av befintlig väg bedöms vara nödvändigt för att uppnå projektmålen.

Inventering av avsnitt med potentiell risk för ras, skred och erosion enligt metoden "Risk Analys Vald Vägsträcka" har genomförts.

Vägens diken och vägtrummor ska ses över för att förbättra avvattningen samt att vägen förstärks. Åtgärderna planeras i befintlig stäckning med undantag av ett par partier längs sträckan där framkomligheten är begränsad på grund av tvära kurvor, se bild 3.

2.4. Ändamål och projektmål

Ändamålet med projektet är att förbättra framkomlighet och bärighet för väg 953 sträckan Östgranvåg – Forsmo.

Följande projektmål gäller:

- Åtgärdade vägsträckor ska klara trafik med BK1-fordon året runt det vill säga inga bärighetsrestriktioner på grund av tjällossning.
- Framkomligheten ska öka genom att det blir möjligt att kunna mötas på ett trafiksäkert sätt.

2.4.1. Transportpolitiska mål

Det övergripande målet för svensk transportpolitik är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv i hela landet. Under det övergripande målet har regeringen också satt funktionsmål och hänsynsmål med ett antal prioriterade områden.

Funktionsmålet handlar om att skapa tillgänglighet för resor och transporter. Transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Samtidigt ska transportsystemet vara jämställt, det vill säga likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov.

Hänsynsmålet handlar om säkerhet, miljö och hälsa. De är viktiga aspekter som ett hållbart transportsystem måste ta hänsyn till. Transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas till att ingen ska dödas eller allvarligt skadas i trafiken. Det ska också bidra till att miljökvalitetsmålen uppnås och till ökad hälsa. Trafikverkets verksamhet syftar till att uppnå de transportpolitiska målen. Målet ska genomsyra hela planläggningsprocessen inklusive samråd och åtgärdsval.

2.5. Beskrivning av befintlig väg

Väg 953, delen Östgranvåg-Forsmo är cirka 10,5 km lång.

Vägen är belagd med oljegrus och har bärighetsklass 1, BK1, men kommer att behöva sättas ned till BK2 på sikt om den ej förstärks. Under tjällossningsperioden är det bärighetsproblem på vägen.

Vägbredden varierar mellan 5,5 meter och 6,5 meter.

Vägen korsar järnvägen på två platser varav en i plan.

2.6. Avgränsningar

Områdets avgränsning i söder börjar i korsningen med väg 946 i Östgranvåg och slutar där belagd väg övergår till grusväg norr om järnvägs korsningen i Forsmo, se bild 3.

Planerad byggstart tidigast våren år 2019.

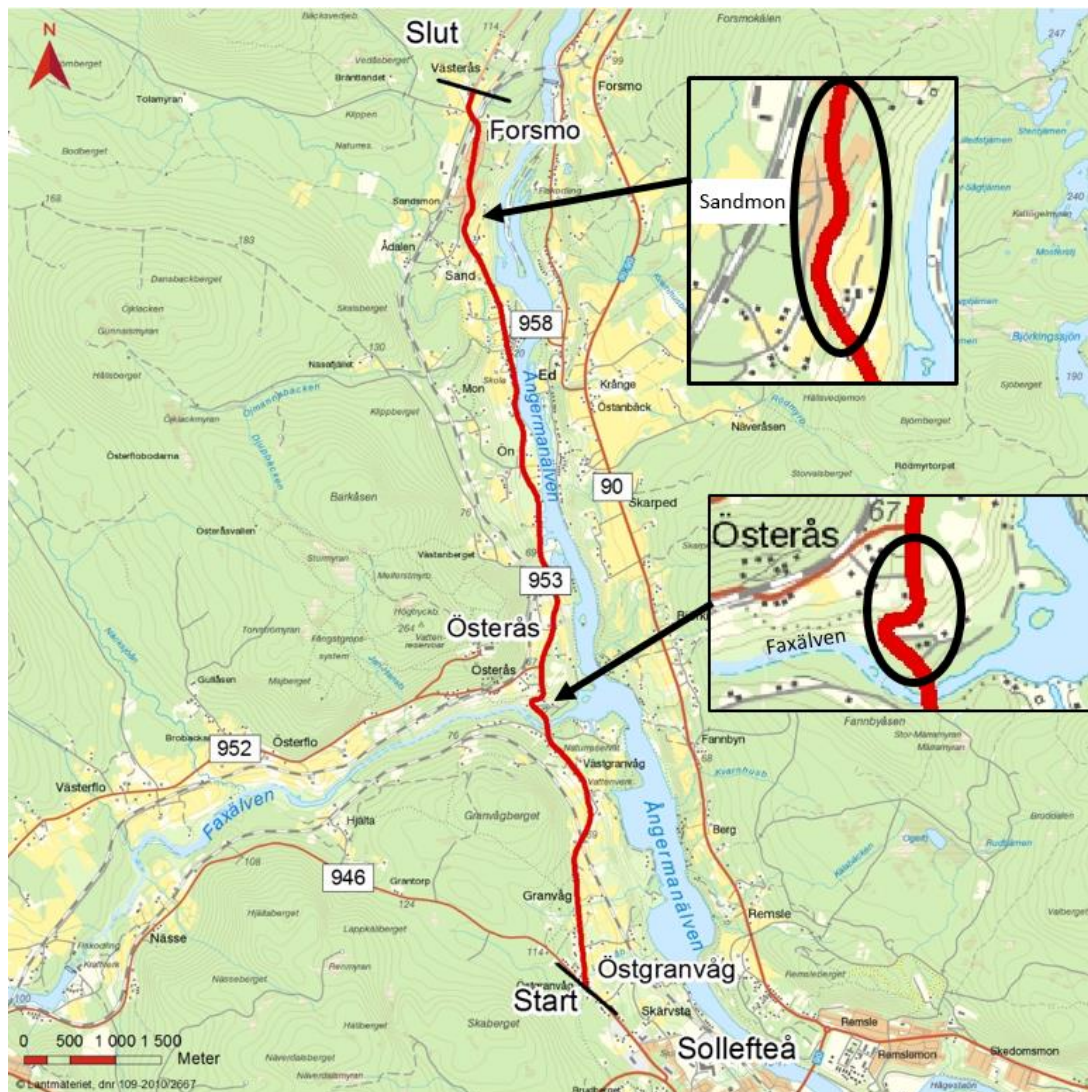

Bild 3. Aktuell sträcka inklusive utsnitt av delsträckor där kurvrätning genomförs.

3. Miljöbeskrivning

Länsstyrelsen har gjort bedömningen att det aktuella vägprojektet inte medför en betydande miljöpåverkan. Därmed behöver en särskild miljökonsekvensbeskrivning (MKB) inte tas fram. En miljöbedömning av projektets konsekvenser för miljön måste dock alltid göras, och kallas då miljöbeskrivning. Miljöbeskrivningen består av en beskrivning av befintliga miljöer, påverkan på miljö och hälsa och konsekvenser av de föreslagna vätgårderna. Miljöbeskrivningen är en del av vägplanen och ska ge den information som behövs för att bedöma hur lagkrav om miljö tillgodoses samt att de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som redovisas är tillräckliga. Handlingarna ska även ge tillräcklig information för att kunna bedöma att miljönyttan uppnås utan oskälig kostnad. I denna vägplan redovisas miljöbeskrivningen tillsammans med andra teknikområden i olika kapitel.

I vägplanen beskrivs en del lokaliseringar med km-tal (exempelvis km-tal 1/100). Längdmätningen för berörd vägsträcka anges med km-tal i planritningarna.

4. Förutsättningar

4.1. Vägen/järnvägens funktion och standard

4.1.1. Väg

Till väg 953 ansluter utfarter från enstaka gårdar samt enskilda vägar. Norr om Faxälven vid Österås ansluter väg 952 från Långsele. Det finns områden med bebyggelse, skola och förskola nära vägen. Oskyddade trafikanter färdas längs vägen. Belysning med trästolpar finns inom vägområdet.

4.1.2. Järnväg

Stambanan mellan Långsele och Mellansel (-Boden) korsar väg 953 på två ställen varav en i plan. I Forsmo finns en järnvägsstation. Mellan Forsmo och Hoting går tvärbanan. Från Forsmo går tvärbanan vidare längs Ångermanälvens västra sida. Sedan år 1985 har banan endast godstrafik.

4.1.3. Bro

Längs sträckan finns fyra broar. Dessa redovisas nedan:

Bro över järnväg väster om Granvåg i Sollefteå (22-1171-1) är byggd år 1994 och är en kontinuerlig plattbro med ändskärmar, se bild 4. Bron har en bredd av 7 meter och längd av 58 meter fördelat på 3 spann. Bron har bärighetsklass BK 1 och ägs av Trafikverket.

Bild 4. Bro över järnväg väster om Granvåg i Sollefteå (22-1171-1).

Bro över Flottningsrännan, NV Granvåg i Sollefteå (22-724-1) är byggd år 1949 och är en 2-leds plattram, se bild 5. Bron har en bredd av 6 meter och längd av 9,4 meter. Bron har bärighetsklass BK 1 (schablonklassad) och ägs av Trafikverket.

Bild 5. Bro över Flottningsrännan, NV Granvåg i Sollefteå (22-724-1).

Bro över Faxälven vid Österås i Sollefteå (22-567-1) är byggd år 1959 och är en 2-leds balkram, se bild 6. Bron har en bredd av 7 meter och längd av 36 meter. Bron har bärighetsklass BK 1 (schablonklassad) och ägs av Trafikverket.

Bild 6. Bro över Faxälven vid Österås i Sollefteå (22-567-1).

Bro över Sandbäcken vid Sand (22-568-1) är byggd år 1954 och är en 2-leds plattram, se bild 7. Bron har en bredd av 6 meter och längd av 5,4 meter. Bron har bärighetsklass BK 1 och ägs av Trafikverket.

Bild 7. Bro över Sandbäcken vid Sand (22-568-1).

4.2. Trafik och användargrupper

4.2.1. Trafik

Skyltad hastighetsgräns på sträckan är 70 km/h. Där vägen går genom bebyggelse är hastigheten sänkt till 50 km/h. Förbi Öhns skola, se bild 8, sänks hastigheten ytterligare till 30km/h under vardagar mellan klockan 7 och 17.

Befintligt trafikflöde för sträckan Östgranvåg – Forsmo är:

- 920 fordon/dygn varav 70 lastbilar på sträcka mellan korsning väg 953/väg 946 och korsning väg 953/väg 952 (Stickprovmätning genomförd 2004).
- 780 fordon/dygn varav 60 lastbilar på sträcka mellan korsning väg 953/väg 952 och korsning väg 953/väg 958 (Stickprovmätning genomförd 2004).
- 80 fordon/dygn varav 10 lastbilar på sträcka mellan korsning väg 953/väg 958 och Forsmo (Stickprovmätning genomförd 2004).

4.2.2. Kollektivtrafik

Busslinje 312, Tannflo – Sollefteå via Tängstamon, trafikerar väg 953. Turen går två gånger per dag måndag till fredag från Tannflo via Tängstamon och Forsmo för att sedan gå vidare till Sollefteå. Bussen går omvänd sträcka två gånger per dag måndag till fredag.

Skolskjuts förekommer längs sträckan.

4.2.3. Trafiksäkerhet

Utdrag ut STRADA visar att sex olyckor har inträffat på väg 953 under åren 2006 till 2015. Av dessa var fyra singelolyckor, en mötesolycka och en upphinnandeolycka, skadeföljden var fyra lindriga och två måttliga.

4.3. Lokalsamhälle och regional utveckling

Forsmo ligger cirka 14 km nordväst om Sollefteå och har en folkmängd på cirka 150 innevånare.

Öhns skola, se bild 8, som ligger efter väg 953 cirka 2,5 km söder om Forsmo, har följande klasser; förskoleklass, åk 1 - 2, åk 3 - 4 och åk 5 - 6. Skolan har även två förskoleavdelningar och ett fritidshem. Verksamheten består av cirka 70 elever.

I Sollefteå och Långsele finns servicecenter samt bank, kiosk, affär.

Nordväst om Sollefteå ligger Österåsens Hälsohem, se bild 8, som ägs av Landstinget Västernorrland. De anordnar även konferenser och temaveckor.

Westin Adventure, se bild 8, anordnar konferenser, boende för mindre grupper samt olika aktiviteter som tunnbrödsbakning, teambuildingsövningar, vintergolf, femkamp, fiske, företagsskidstafett eller färd med bastuflotte på Ångermanälven.

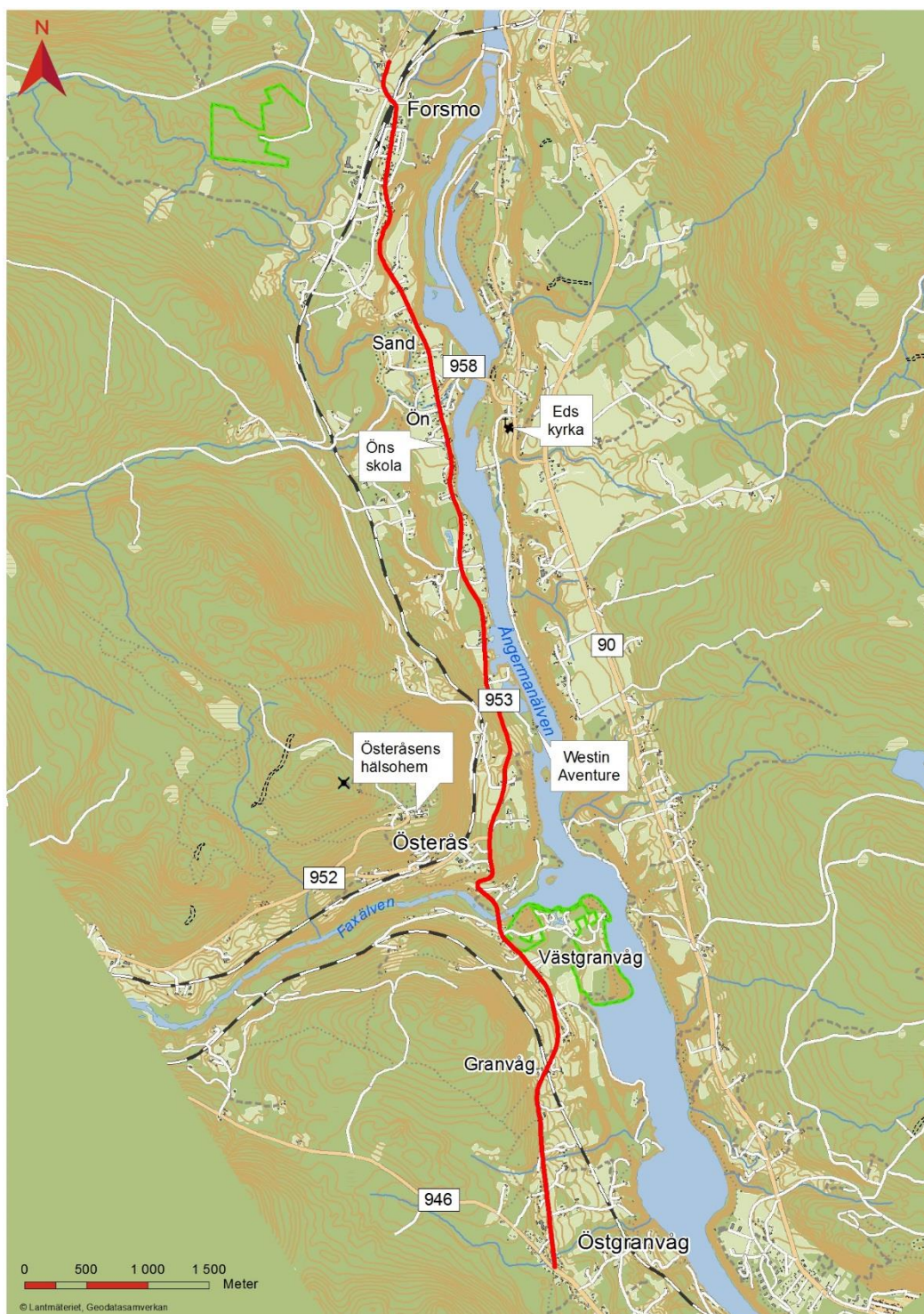

Bild 8. Målpunkter.

4.4. Skyddade områden

Vattenskyddsområden, riksintressen, naturreservat och övriga skyddsvärda områden beskrivs under rubrikerna nedan.

4.5. Landskap

I södra delen av planområdet går vägen genom ett mosaiklandskap med bebyggelse och enstaka industriverksamhet, se bild 3. Efter den planskilda korsningen över järnvägen, öppnas landskapet upp och blir mer storskaligt. Landskapet präglas av odlings- och betesmark. Närheten till Ångermanälvens dalgång blir tydligare. Vägen passerar därefter bebyggelse i ett småskaligt mosaiklandskap. Norr om lågpunkten vid Faxälven förändras landskapet och växlar mellan ett stor- och småskaligt nip- och ravinlandskap. Vägen slingrar sig fram genom betes- och odlingsmark och dominanta skogspartier. Mindre samhällen med skola och bebyggelse nära vägen passeras och vägrummet upplevs trångt och smalt. Se bild 9-12.

Bild 9. Cementfabrik Östgranvåg (Google Maps)

Bild 10: Faxälven (Google Maps)

Bild 11. Bebyggelse nära vägen

Bild 12. Väg 953 i ravin- och niplandskapet

4.6. Natur- och vattenmiljö

Väg 953 ligger efter Ångermanälvens älvdal och präglas i stor utsträckning av nip- och ravinlandskap. Förr var merparten av ravinerna och niporna öppna slåtter- och betesmarker men numera är de flesta igenväxta.

Enligt utdrag ur skyddade uppgifter från ArtDatabanken för åren 2007–2017 finns flera rödlistade arter av hackspettar rapporterade längs vägsträckan inom 500 meter från vägens mitt. Även ett antal rödlistade småfåglar, bland annat backsvala, finns rapporterade. Öst om berört vägområde, vid Granvågsniporna, finns de rödlistade växterna åsstarr och ävjepilört. Slätterfibbla, även denna rödlistad, finns rapporterad från turistvägen mellan Forsmo och Edsele. Utter har observerats i Faxälven.

Längs flera delar av sträckan finns grövre isälvsavlagringar som kan ge förutsättningar för en rik flora. Dessa finns öst om vägen vid Faxälvens mynning, sydöst om Österås samt vid brön över Ångermanälven söder om Forsmo (se bild 22 i stycke 4.12.1).

Vägsträckan angränsar till Granvågsnipornas naturreservat som även utgör riksintresse för naturvård och bedöms ha höga naturvärden, se vidare beskrivning under avsnitt 4.12.4. I anslutning till Faxälvens sammanflöde med Ångermanälven i höjd med Västgranvåg ligger niporna Borgen, Svalnipan och Rödsåggnipan som utgör naturreservatet. Inom naturreservatets gränser är det inte tillåtet att genomföra åtgärder som väsentligt kan skada markytans form, vidta skogliga åtgärder, anordna upplag, upprätta stängsel m.m. utan tillstånd.

Strax väster om Forsmo återfinns två naturreservatsområden intill varandra som tillsammans utgör Klippen. Syftet med dessa naturreservat är att skydda värdefulla skogsmiljöer och bevara den biologiska mångfalden.

Ångermanälven och samtliga övriga vattendrag ligger längs hela den berörda vägsträckan inom Eds fiskevårdsområde, förutom den del av Ångermanälven som ligger söder om Faxälven. I älven finns utplanterad öring samt flodkräfta. Förekomst av kräftpest är konstaterad i Ångermanälven söder om Forsmo kraftverk och i Faxälven.

Vattenskyddsområden finns där Faxälven korsar vägen och vid landsvägsbron i Forsmo-Sand nära Eds kyrka. Vattenskyddsområdena har föreskrifter som ska skydda dricksvattnets kvalitet och kvantitet.

En naturvärdesinventering har genomförts och ett antal naturvärdesobjekt har identifierats. Längs den aktuella vägsträckan utgörs dessa av vattendrag så som Lungåbäcken (i Östgranvåg), Bäck i Granvåg, Faxälven, Öjmannbäcken med Sandbäcken och naturbetesmarker väster om vägen i Ön (med inslag av flertalet småvatten) se bild 13, Granvågnipornas naturreservat samt Ångermanälvsåsen som nämns ovan.

Bild 13. Naturbetesmarker vid byn Ön.

Biotopskyddsområden är områden som på grund av sina särskilda egenskaper utgör värdefulla livsmiljöer för hotade växt- och djurarter, eller som på annat sätt bedöms skyddsvärda. Det finns biotoper som har ett generellt skydd i hela landet och biotoper som länsstyrelsen, kommunen eller Skogsstyrelsen beslutat om. Exempel på biotoper som har ett generellt skydd är stenmurar, småvatten och våtmarker i jordbruksmark. Småvatten som kan utgöra biotopskydd finns vid naturbetesmarkerna väster om vägen vid Ön.

Artrik välgkant finns i Västgranvåg, se bild 14, och utgörs av en blomsterrik ängsbacke längs vägens västra sida. Området utgörs av en näringsfattig rikblommig miljö, utan inslag av invasiva arter.

Nyckelbiotoper finns i anslutning till Klippens naturreservat, se bild 14, som finns cirka 800 meter väster om väg 953, i norra delen av planerad vägsträcka.

Området kring samtliga vattendrag och sjöar omfattas av strandskydd enligt miljöbalken 7 kap. Strandskyddets syfte är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv på land och i vatten. Strandskyddet omfattar land- och vattenområde intill 100 meter från strandlinjen vid medelvattenstånd. Strandskyddet upphävs inom området för fastställd vägplan genom att det hanteras i samrådsprocessen.

Enligt jordbruksverkets databas Tuva finns inget objekt från ängs- och betesmarksinventeringen registrerat som kan komma att beröras av den planerade vägåtgärden.

Inga övriga kända förekomster av övriga biotopsskyddade objekt, sumpskogar eller andra skyddsvärda naturtyper eller arter finns i aktuellt område. Inga Natura 2000-områden finns inom området för vägplanen.

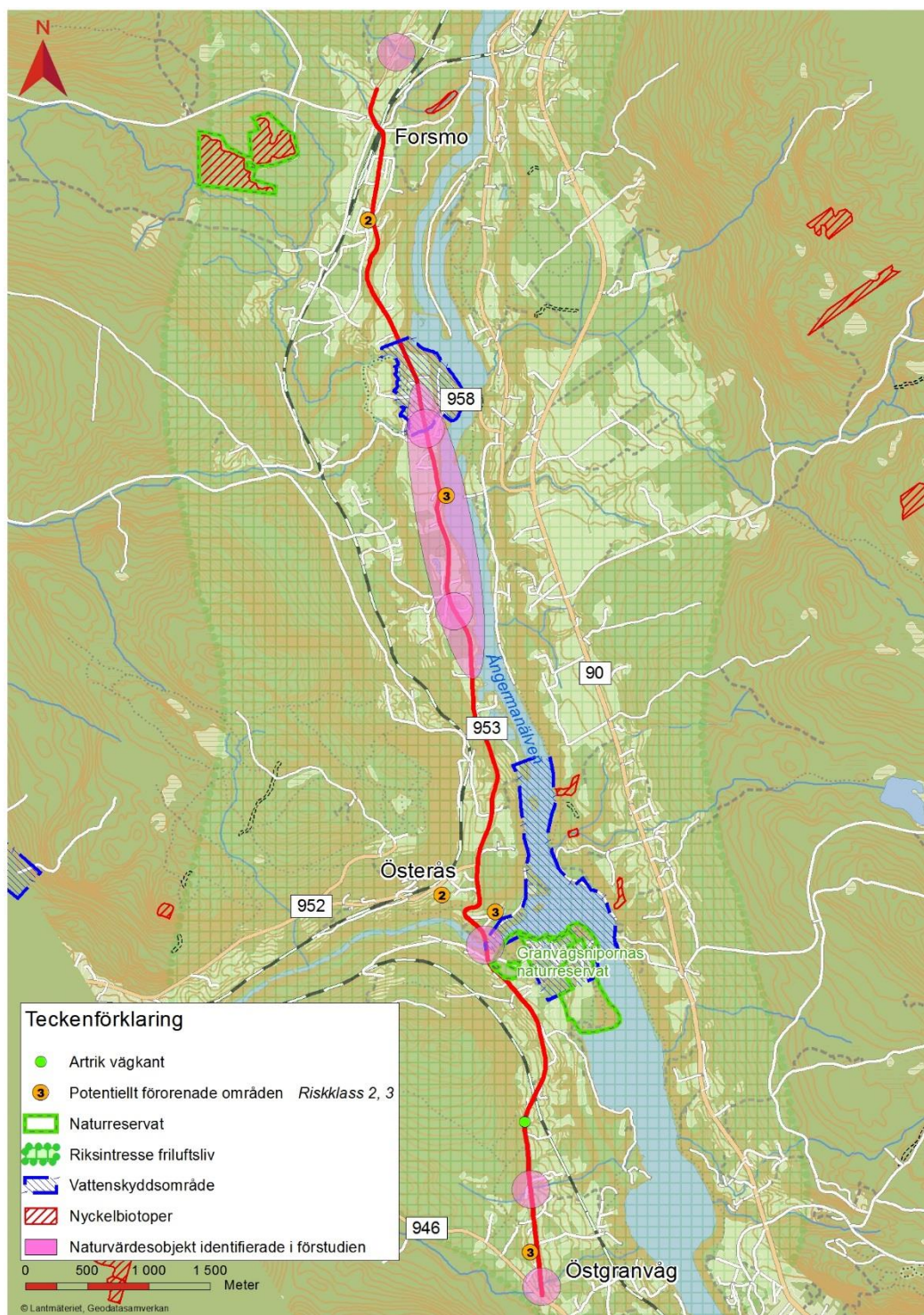

Bild 14. Naturvärden i området. Naturvärdesobjekten är de som identifierades i naturvärdesinventeringen.

4.7. Kulturmiljö

Landskapet har under årtusendena förändrats i vägsträckans närhet. Dagens landskap präglas av delvis öppna odlingslandskap ner mot älven och västerut vidtar skogsmarken. Delar av vägsträckan stod under stenåldern under vatten och för 6 000 år sedan var denna del av Ångermanälven en havsvik som sträckte sig ända upp mot Nämforsen. På grund av

landhöjningen kom älvmynningen att förskjutas längre ut mot nuvarande kust och vägsträckans närområde kom att resa sig upp ur havet. Kusten vid denna havsvik borde utgjort ett bra område att leva i då tillgången på resurser i form av vilt och fisk måste varit goda. Några stenåldersboplatser är inte kända inom området men längs älven finns flera fyndplatser med stenåldersfynd registrerade varav en plats återfinns i Östgranvåg, cirka 200 meter från nuvarande väg. Vid denna plats har även skärvsten iakttagits vilket kan indikera en boplat.

Vid Nämforsen finns en av landets mest kända hällristningslokaler som började användas under stenålderns slutskede men främst under bronsåldern. För den aktuella sträckan finns inga lämningar som kan knytas till bronsålder även om landskapet troligen varit utnyttjat även vid denna tid. Under järnåldern etableras ett centrum vid Eds kyrka vilket framgår av rika lämningar i form av gravfält och fynd av vikingatida karaktär. I anslutning till den aktuella vägsträckan ska en runsten ha varit belägen enligt en rågångskarta över Ön. Var runstenen tagit vägen är okänt.

Under medeltid tillkommer bebyggelse inom området och flera av byarna och gårdarna bebyggs på dagens bytomter, se bild 15–17. Bytomterna vid Östgranvåg, Västgranvåg och Sand har registrerats i FMIS, (Fornminnesinformationssystem, Riksantikvarieämbetet), men då dessa är bebyggda och därmed inte övergivna har de inte registrerats som fornlämning. Om vägprojektet berör dessa kan det bli aktuellt med arkeologiska insatser.

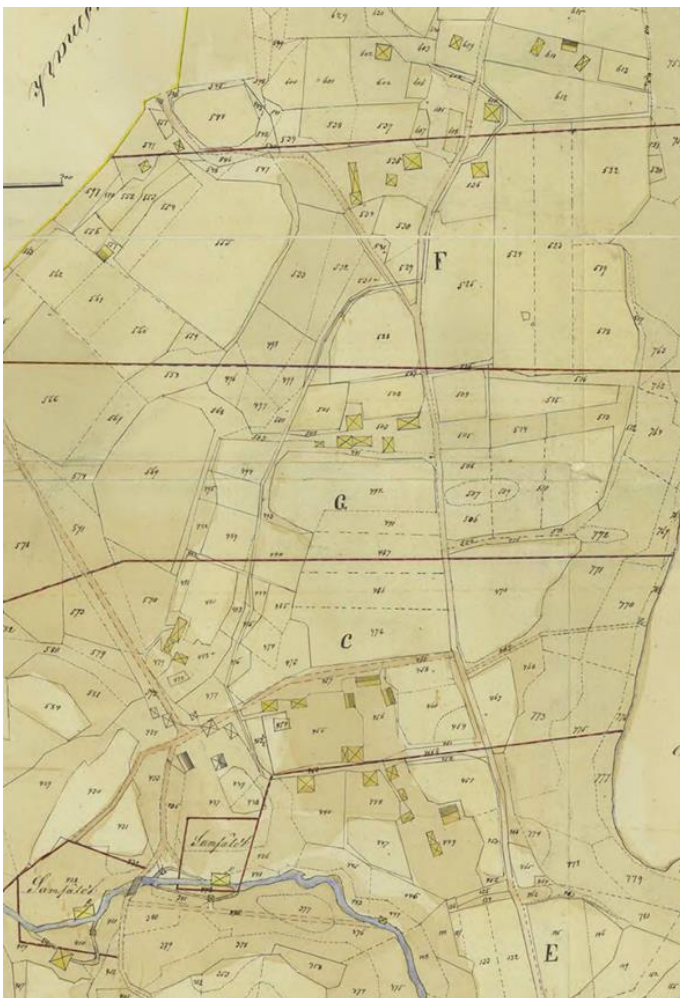

Bild 15. Detalj av lagaskifteskarta över Sand, upprättad 1848.

Bild 16. Väg 953 genom byn Sand med äldre bebyggelse/gårdsmiljöer.

Bild 17. Väg 953 genom byn Sand.

I de historiska kartorna kan vi se att den agrara ekonomin varit inriktad på djurhållning då åkermarken inte var i så stor omfattning utan markerna har främst nyttjats för ängsbruk och betesmark. Detta kom under 1800-talets slut att förändras och flera nyodlingsprojekt startades för att utöka åkermarken. Som komplement till den agrara ekonomin har jakt och

fiske varit viktiga näringar där man haft olika former av fasta fisken i vattendragen och fångstgropar längre upp i skogsmarken, se bild 18.

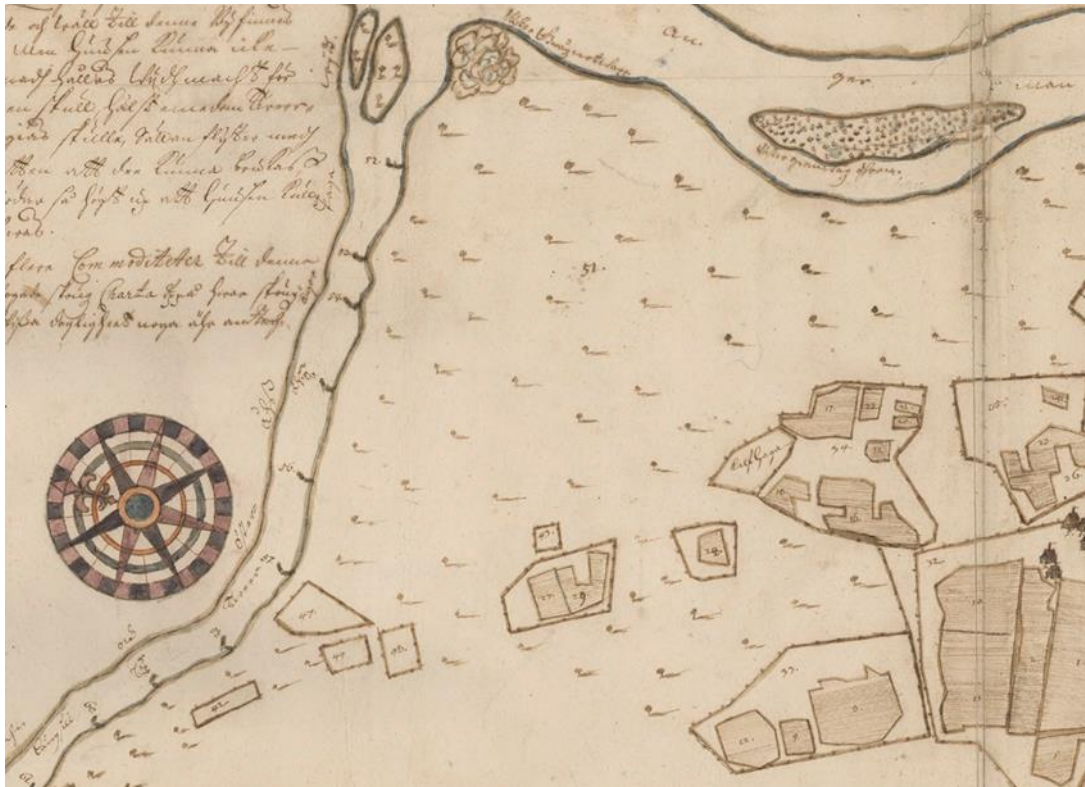

Bild 18. Detalj av geometrisk avmätning över Granvåg 1693. I vänstra delen av kartbilden ser vi Faxälven med ett flertal fiskeanläggningar utmarkerade.

Under 1800-talet sker en befolkningsökning över hela landet och genom detta förtätas bebyggelsen genom etablering av torp och backstugor. En stor del av dessa kom att utvecklas till enskilda bebyggelseenheter men flera kom att läggas öde omkring sekelskiftet 18–1900. Inom byn Öns marker låg ett båtsmanstorp enligt en delningskarta från år 1796. Endast en torplämning finns registrerad i FMIS väster om Ön.

Från 1700-talet och framåt kom även norrlandsälvarna att bli betydelsefulla som transportleder för timmer. Flottleder inrättades för de flesta större älvarna, så även för Ångermanälven, men även mindre vattendrag utnyttjades för flottning. Nedströms fanns större sågverk vid Lo och Kramfors. I de historiska kartorna kan man även återfinna flera sågar och kvarnplatser tillhörande de berörda byarna. Sågverksindustrin fick ett uppsving under 1800-talet och flottningen ökade. Längs med Ångermanälven finns flera upplagsplatser markerade i de historiska kartorna. Flottning bedrevs på Ångermanälven fram till 1970-talet. Vid Faxälven finns en plats för såg markerad i FMIS i vägens närhet.

Vattenkraften kom från 1800-talet att utnyttjas för framställning av el. Ett större vattenkraftverk byggdes under 1900-talet vid Nämforsen. Även Faxälven kom att regleras genom bygget av Hjalta kraftverk vid Långsele. Verket byggdes år 1952. Elkraften innebar nya inslag i landskapet i form av kraftledningar varav flera stora kraftledningar finns inom Österås marker. Ett annat viktigt inslag i förändringen av landskapet är framdragningen av järnvägen under 1800-talets slut. I samband med järnvägens utbyggnad kom flera

stationssamhällen att växa fram och järnvägen möjliggjorde transporter över längre sträckor.

Fornminnesinventeringen genomfördes under år 1994 och flera lämningar finns registrerade i närområdet, se tabell 1 och bild 19-20.

Tabell 1. över fornlämningar inom 500 meter från vägen. Gråskrafferade lämningar är de som ligger i vägens omedelbara närhet och som kan komma att beröras.

RAÄ nummer	Lämningstyp	Antikvarisk bedömning
Sollefteå 13:1	Fornlämningsliknande lämning	Övrig kulturhistorisk lämning
Sollefteå 42:1	Fyndplats	Övrig kulturhistorisk lämning
Sollefteå 78:1	Träindustri	Uppgift om
Sollefteå 139:1	Bytomt/gårdstomt	Övrig kulturhistorisk lämning
Sollefteå 140:1	Bytomt/gårdstomt	Övrig kulturhistorisk lämning
Ed 17:1	Fångstgrop	Fornlämning
Ed 37:1	Fornlämningsliknande bildning	Övrig kulturhistorisk lämning
Ed 44:1	Runristning	Uppgift om
Ed 45:1	Lägenhetsbebyggelse	Övrig kulturhistorisk lämning
Ed 81:1	Minnesmärke	Övrig kulturhistorisk lämning
Ed 81:2	Minnesmärke	Övrig kulturhistorisk lämning
Ed 83:1	Byggnadsminne	Övrig kulturhistorisk lämning
Ed 108:1	Bytomt/gårdstomt	Övrig kulturhistorisk lämning
Ed 110:1	Bytomt/gårdstomt	Övrig kulturhistorisk lämning
Ed 110:2	Bytomt/gårdstomt	Övrig kulturhistorisk lämning
Ed 111:1	Bytomt/gårdstomt	Övrig kulturhistorisk lämning
Ed 120:1	Fyndplats	Övrig kulturhistorisk lämning
S&H3034272	Husgrund, historisk tid	Ej granskad av arkeolog/Övrig kulturhistorisk lämning

Under år 2004 har även kulturminnesinventeringen Skog & Historia genomförts i området och i samband med denna har en husgrund registrerats vid Granvågsniporna. Fornminnesinventeringen och Skog & Historia-inventeringen har vanligen inte varit heltäckande varför det kan bli aktuellt att genomföra en arkeologisk utredning i enlighet med Kulturmiljölagen 2 kap 11§.

En bebyggelsehistorisk inventering genomfördes åren 1980-85 och reviderades år 1994. Bebyggelsen längs med vägsträckan är blandad med äldre jordbruksfastigheter där

byggnaderna ofta har byggts om vid sekelskiftet eller under tidigt 1900-tal. I anslutning till jordbruksfastigheterna finns ofta flera uthus varav en del är timrade och av äldre karaktär, framförallt i Sand men även i Österås återfinns flera äldre timrade byggnader. Fasadbeklädnaden och färgsättning på bostadshusen varierar i området. Längs vägsträckan finns flera reveterade hus även om träpaneler dominerar. Färgsättningen är vanligen röd eller vit. Under 1900-talet tillkommer bebyggelse längs vägsträckan med ett flertal egnahemshus från 1930-tal, främst i området runt skolan och i Forsmo. Från det sena 1900-talet finns villor från 1960-tal och framåt varav flera med tegelfasader. Under 1900-talet tillkommer även skola och idrottsplats i Sand och bensinstation i Forsmo. Utvärderad bebyggelse enligt bebyggelseregistret finns i Ed öster om älven samt vid sanatoriet i Österås väster om vägen. Österås är även klassat som riksintresse för kulturmiljövården, Österåsen Y49.

Ångermanälven och Faxälven benämns som kulturvärderade vattendrag av länsstyrelsen, vilket bör beaktas vid passagen över Faxälven.

Riksintresse Österåsen Y49

Dagens värdetext beslutad av RAÄ 1996:

Motivering: Sanatoriemiljö, socialhistoriskt intressant sjukhusanläggning med park från 1901, uppfört som ett av Oscar II:s jubileumssanatorier.

Uttryck för riksintresset: Huvudbyggnaden bestående av fyra envåningspaviljonger länkade till en central byggnadskropp, ritad av Fredrik Liljekvist. Österåsen var till skillnad från andra jubileumssanatorier uppfört i trä.

Utdrag från RAÄ ordlista med landskaps- och miljötyper: Sanatoriemiljö: Närmiljö kring vilohem eller specialsjukhus för lungsotspatienter med karaktäristiska verandor, park- och promenadanläggningar mm, vanligen lokaliserad till skogs- och bergstrakter med "hög luft".

Riksintressets värden:

- *Anläggningens placering i det kuperade landskapet i ett högt läge med utsikt över dalen, och samtidigt avskilt från omgivande bebyggelse.*
- *Välbevarade byggnader från sekelskiftet 1900 som med omgivande park och*

Bild 19. Riksintresse Österåsen.

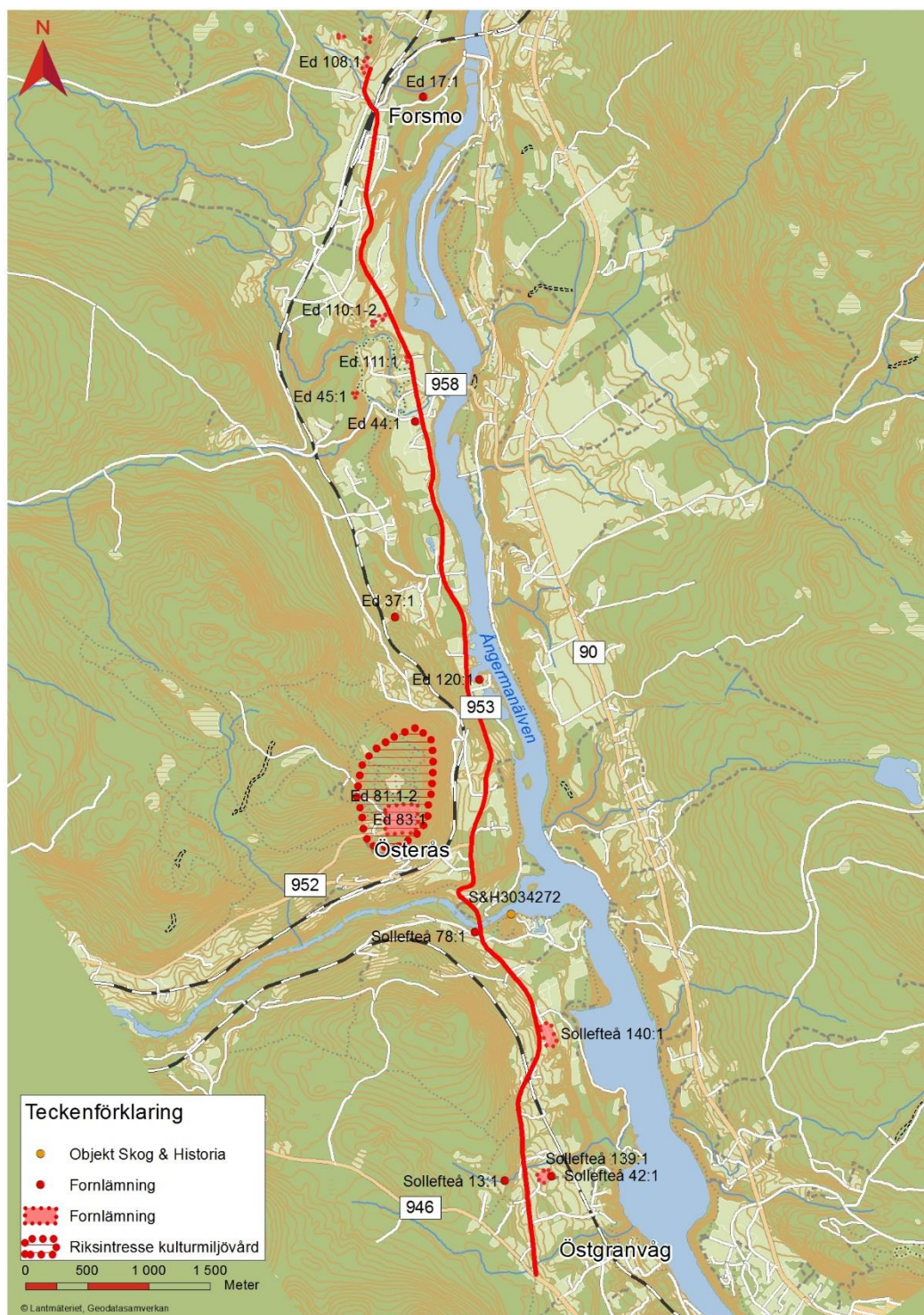

Bild 20. Riksintresse kulturmiljö, fornlämningar samt objekt Skog & Historia.

4.8. Rekreation och friluftsliv

Ångermanälvens dalgång utgör riksintresse för friluftsliv (s.k. Övre Ådalen). Utpekat eftersom det finns särskilt goda förutsättningar för positiva upplevelser och för natur- och kulturupplevelser i området. Nipleden går mellan Sollefteå-Österåsen-Ed-Sollefteå och sammanfaller eller återfinns i närområdet till vägen på ett antal ställen. Exempelvis vid bron över Faxälven och vid passagen över till Ed.

I direkt anslutning till Nipleden vid Österåsens Hälsohem ligger ett friluftsområde med märkta spår på 3, 5.5 och 7km.

Faxälven nyttjas som kanotled, dock främst uppströms Edsele kraftverk. Skoterled som går från Sollefteå och norrut på Ångermanälvens västra sida korsar alternativt går på väg 953 på några ställen (Östgranvåg, bron över Faxälven och norr om Österåsen).

Fotbollsplan finns i Forsmo, se bild 21, i direkt anslutning till väg 953.

Bild 21. Fotbollsplaner vid Forsmo IP.

4.9. Boendemiljö och hälsa

Boende återfinns längs med större delen av den aktuella vägsträckan. Den befintliga vägen förändras genom att vägen förstärks för att få en större bärighet, fler mötesplatser anläggs samt att kurva norr Faxälven och vid Sandmon rätas ut. Vägen är redan idag viktig för näringslivet och i synnerhet skogsindustrin och någon ökning av antalet fordon som trafikerar vägen bedöms inte ske i någon större utsträckning i och med att vägen åtgärdas.

Bedömning om behov av eventuella skyddsåtgärder för vägtrafikbuller baseras på riktvärden som antagit av riksdagen. Dessa är bindande vid nybyggnation av väg eller vid väsentlig ombyggnation av väg och gäller i övrigt som planeringsmål. Omfattningen av åtgärderna som planeras kan innebära väsentlig ombyggnation, vilket innebär att buller ska utredas för närboende.

4.10. Naturresurser

Aktuell vägsträcka går igenom skogs- och jordbrukslandskap. Ett antal energi- och vattenbrunnar återfinns i vägens närområde.

4.11. Förorenad mark

En översiktlig markmiljöinventering har genomförts och vid denna har ett antal områden identifierats som potentiellt förorenade områden, se bild 14. Vid ett antal platser korsar väg 953 järnvägen och på vissa ställen går vägen intill järnvägen, dessa områden kan utgöra potentiellt förorenade områden. Övriga objekt som identifierats i länsstyrelsens databas för potentiellt förorenade områden är betong- och cementindustri, skrothantering och skrothandel, plantskola, bilvårdsanläggning och bilverkstad samt bensinstation, se tabell 2.

Tabell 2. Potentiella förorenade områden samt riskklass, där 2 är stor risk och 3 är måttlig risk.

Objektnamn	Fastighet	Primär Bransch	Riskklass
Swerock AB	Östgranvåg 2:48	Betong- och cementindustri	3
Österåsskroten	Österås 1:24 och 1:23	Skrothantering och skrothandel	3
Österåsens Trädgård	Österås 1:29	Plantskola	2
Nipbo Centrum	Ön 6:5	Bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkerier	3
OK Q8/Mählarsmacken	Sand 3:37	Drivmedelshantering	2

4.12. Byggnadstekniska förutsättningar.

4.12.1. Geologiska och geotekniska förhållanden

Enligt SGUs jordartskarta, se bild 22, består marken i Östgranvåg och cirka 2,5 km norrut av silt och kortare sträckor av morän. Efter det övergår marken till att bestå av sandiga älvssediment fram till Faxälven. Norr om Faxälven består marken av grusiga älvssediment en kortare sträcka. Därefter passerar vägen ett område på cirka 1,5 km som växelvis består av silt och sandiga älvssediment som efter det övergår till sandiga älvssediment fram till järnvägsövergången i Forsmo. I höjd med Krånge och fram till Forsmo underlagras älvssedimenten av silt. Från järnvägsövergången i Forsmo och till planområdets gräns består marken av silt och morän.

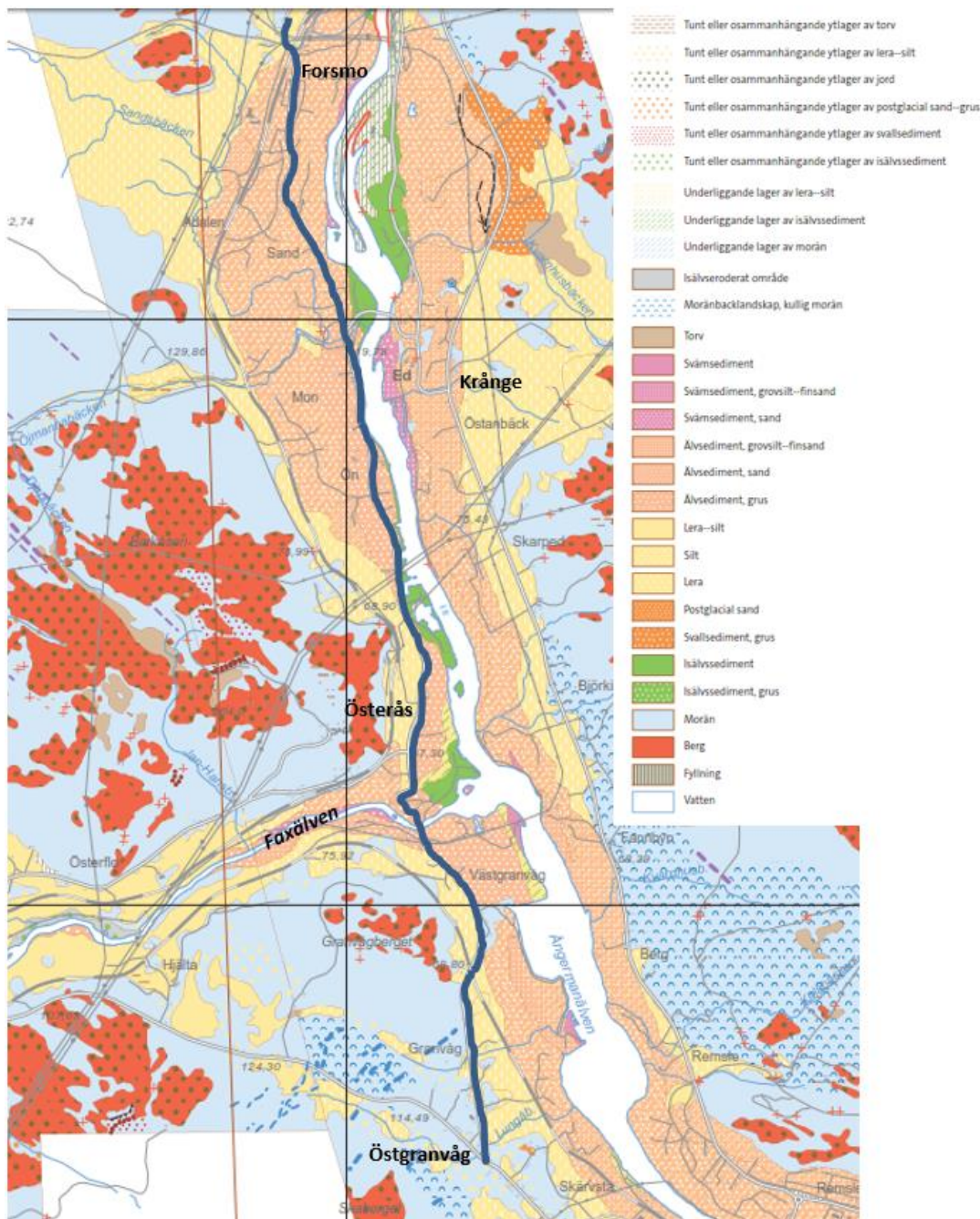

Bild 22. Jordartskarta (Källa: SGU)

Längs väg 953 förekommer avsnitt med potentiell risk för ras, skred och erosion vid Österås och Forsmo. Dessa har identifierats i samband med inventeringen med metoden "Risk Analys Vald Vägsträcka". Avsnitten ses över i det fortsatta arbetet.

4.12.2. Ledningar

På delar av sträckan förekommer såväl mark- som luftledningar exempelvis VA, el, belysning, tele och opto. Ledningar, stolpar, el- och belysningscentraler finns inom eller i anslutning till vägområdet.

Sollefteå kommun äger belysningen och optoledningar för stadsnät. Belysningen är placerad i sidoområdet. Stolpar av trä har en enkelarm och armaturer av äldre årtal och bedöms inte

uppfylla nu gällande belysningstekniska krav. Delar av anläggningen är sammanbyggd med eldistribution och/eller tele.

Även enskilda ledningar kan finnas.

4.12.3. Kommunala planer

Följande planer har identifierats:

- Översiktsplan Sollefteå kommun, antogs 27 augusti 1990
- Byggnadsplan Forsmo, 22-P81/0327/1
- Byggnadsplan Ås och Sand, 22-ED-666

Byggnadsplanerna Forsmo samt Ås och Sand kan komma att beröras. Utreds vidare i kommande skede.

4.12.4. Riksintressen

Riksintressen är geografiska områden som har utpekats då de innehåller värden och kvaliteter som bedöms som nationellt viktiga. Riksintressen är beslutade av riksdagen och framgår av 3 och 4 kap. i miljöbalken.

Delar av vägområdet ligger inom Voernese samt Ohredahke samebyar och angränsar i öst till Vilhelmina södra sameby. Området utgör vinterbetesland. Enligt Länsstyrelsens webbgis utgör området öst om Ångermanälven längs vägsträckan ett kärnområde av riksintresse för rennäringen. Öster om älven finns även uppsamlingsområde, trivselland samt vinter- och vårvinterland för ren inom Ohredahke sameby. Närmaste övriga område som utgör riksintresse för rennäringen ligger ca 20 km sydväst om Sollefteå. Vidare utgör stambanan riksintresse för järnväg.

I Österås, väster om vägen, finns även riksintresse för kulturmiljövården.

Granvågsniporna är riksintresse för naturvård. Huvudkriterier för områdets klassning som riksintresse är det har en ”mycket säregen och märklig beskaffenhet” och dess värdeomdöme är ”område med tre mäktiga, fristående, nipor vid Faxälvens inflöde i Ångermanälven. Niporna har högt skönhetsvärde.” De riktlinjer som anges av Länsstyrelsen som förutsättning för områdets bevarande är de särskilda reservatsbestämmelser som gäller för Granvågsnipornas naturreservat (se avsnitt 4.6).

Delar av Ångermanälvens dalgång utgör riksintresse för friluftsliv.

4.13. Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) regleras i miljöbalkens 5 kapitel. Syftet med miljökvalitetsnormerna är att fastlägga högsta tillåtna förorenings- och störningsnivåer som människor eller miljön tål. Fastställda miljökvalitetsnormer finns idag för luftkvalité, vattenkvalité och omgivningsbuller.

I detta projekt är trafikmängden måttlig och det finns inte några stora föroreningskällor i närheten. Därmed finns det inte någon risk för att normerna för luftkvalitet ska överskridas. Aktuellt projekt berör inte något utpekat fisk eller musselvatten varför inte heller dessa miljökvalitetsnormer påverkas. Vad gäller kraven på åtgärdsprogram avseende

omgivningsbullen gäller detta vägar med betydligt större trafikmängder än väg 953 och kommer därför inte tas fram inom ramen för detta arbete.

För väg 953 mellan Östgranvåg och Forsmo är MKN för yt- och grundvattenförekomster relevanta, då en grundvattenförekomst och fem ytvattenförekomster berörs.

Miljökvalitetsnormerna för ytvattenförekomster omfattar både ekologiska och kemiska kvalitetskrav. Nedan följer en sammanfattning av information från VattenInformationsSystem Sverige (VISS, 2017), som utöver MKN innefattar statusklassning.

4.13.1. Ytvattenförekomster

Ångermanälven från Faxälvens mynning och norrut till byn Sand (vattenförekomst EU_CD: SE701324-610543) är skyddad enligt vattenförvaltningsförordningen som vattenförekomst med dricksvattentäkt (2000/60/EG artikel 7), se tabell 3.

*Tabell 3. Miljökvalitetsnormer och statusklassning för ytvattenförekomster som finns inom eller nära berört vägområde. MKN kemisk status gäller med undantag i form av mindre stränga krav för kvicksilver och kvicksilverföreningar samt för bromerad difenyleter. Kemisk status gäller utan överallt överskridande ämnen (kvicksilver). *För ytvatten som har en kraftigt påverkad vattenföring pga. ex. dämning anges ekologisk potential i stället för ekologisk status.*

Namn och EU_CD:	Typ av förekomst	MKN ekologisk status*	MKN kemisk status	Ekologisk status	Kemisk status
Ångermanälven SE700893-157193	Vattendrag	God till 2027	God	Måttlig	Ej klassad
Faxälven SE701081-156758	Vattendrag	God till 2027	God	Otillfredsställande ekologisk potential	God
Ångermanälven SE701324-610543	Vattendrag	God potential till 2027	God	Otillfredsställande ekologisk potential	Ej klassad
Sandsbäcken SE701725-156852	Vattendrag	God	God	God	Ej klassad
Ångermanälven SE701770-156959	Vattendrag	God potential till 2021	God	Otillfredsställande ekologisk potential	Ej klassad

4.13.2. Grundvattenförekomster

Grundvattenförekomsten Forsmo-Västgranvåg SE701487-157012 överlappar det aktuella vägområdet, se tabell 4. Det är en sand-och grusförekomst som är skyddad enligt vattenförvaltningsförordningen som vattenförekomst med dricksvattentäkt (2000/60/EG artikel 7).

Tabell 4. Miljökvalitetsnormer och statusklassning för grundvattenförekomst som finns inom berört vägområde.

Namn och EU_CD:	Typ av förekomst	MKN kemisk status	MKN Kvantitativ status	Kemisk status	Kvantitativ status
Forsmo- Västgranvåg SE701487-157012	Grundvatten	God	God	God	God

Sandbäcken omfattas av miljökvalitetsnorm beträffande ytvatten och hade år 2009 god ekologisk status samt god kemisk ytvattenstatus. Faxälven omfattas även den av miljökvalitetsnorm beträffande ytvatten och hade år 2009 måttlig ekologisk potential samt god kemisk ytvattenstatus.

5. Den planerade vägens lokalisering och utformning med motiv

5.1. Val av lokalisering

Projektet avser upprustning av befintlig väg 953 sträckan Östgranvåg till Forsmo för att förbättra bärigheten till full bärighet året om. Planerade åtgärder följer befintlig sträcka med undantag av ett par partier längs sträckan där framkomligheten är begränsad på grund av tvåa kurvor. Kurvrätningar planeras norr om Faxälven samt vid Sandmon för att förbättra framkomligheten och trafiksäkerheten.

5.2. Val av utformning

Projektet innebär att väg 953 vägens diken och vägtrummor ses över för att förbättra avvattningen samt att vägen förstärks. Val av utformning innebär att vägen planeras bli 5,5 meter bred och belagd.

Referenshastigheten varierar mellan 70 km/h och 50 km/h. Sträckan förbi Öhns skola är nedsatt till 30km/h under skoltid. Referenshastigheten för kurvrätningar norr om Faxälven samt vid Sandmon är 50 km/h.

Vägens avvattning och bärighet planeras att åtgärdas genom förbättring av diken och trummor samt förstärkning av vägens överbyggnad, så att BK4 (74 ton) året om uppnås. För att förbättra bärigheten behöver vägens avvattning förbättras. Projektet syftar till att utreda olika avvattningsåtgärder som t.ex. att fördjupa öppna diken, anlägga täckdiken med stenkross, skapa erosionsskydd av slänter med hjälp av växtlighet och erosionsskydd av trumutlopp.

Bedömningen är att geotekniska förstärkningsåtgärder kan komma att krävas för kurvrätningarna norr Faxälven och vid Sandmon. Kurvrätningarna ger upphov till skärningar och utfyllnader. Vid skärning i slänter kan det bli aktuellt med stödkonstruktioner för att uppnå erforderlig släntstabilitet alternativt utflackning av slänt om plats finns. Utfyllnad kan ge upphov till sättningar. För att minimera sättningar kan förstärkningsåtgärder som bankpålning eller lättfyllning bli aktuellt.

Delar av befintliga ledningsanläggningarna kan komma att påverkas av vägåtgärderna. De exakta lägena utreds vidare och eventuella ledningsarbeten alternativt ledningsomläggningar ska genomföras i samråd med ledningsägare i senare skeden.

Vägutrustning så som vägräcken ses över i höjd och material samt ska följa kraven enligt VGU. Räckesavslutningar bör förlängas på många ställen, bland annat för att minska risken för avkörningar i vattendrag samt raviner.

5.3. Skyddsåtgärder och försiktighetsmått som redovisas på plankarta och fastställs

Skyddsåtgärder och försiktighetsmått utreds vidare i kommande skede.

6. Effekter och konsekvenser av projektet

6.1. Trafik och användargrupper

Framkomligheten och trafiksäkerheten kommer att förbättras för trafikanter då vägen rustas upp. Vägen kommer framför allt att bli bättre under tjällossningsperioden. Den ökade framkomligheten kommer att förkorta restiden för trafikanter.

6.2. Landskapsbild

Vägförslaget innebär att i huvudsak skogs- och jordbruksmark kommer att tas i anspråk för genomförande av vägåtgärderna. Beroende på omfattning av planerade åtgärder finns risk för påverkan på Ångermanälvsåsen, landskapet och vattenskyddsområdena, bedömning av konsekvenser och eventuella skyddsåtgärder görs i kommande skede.

6.3. Natur- och kulturmiljö

Åtgärderna av väg 953 kan komma att påverka Granvågsnipornas naturreservat. I kommande skede utreds konsekvenserna och skyddsåtgärder kopplat till naturreservatets föreskrifter etc.

Vid åtgärder som kräver återställande av vägs slänter i nip- och ravinlandskap kan slänterna förstärkas med inhemsk vegetation alternativt med geonät.

Påverkan på kulturmiljövärdena i området bedöms inte påverkas negativt av planerade åtgärder för vägen efter avslutat projekt. Påverkan under byggtiden utreds i kommande skede.

Dikningsarbeten och rätning av vägen kan komma att påverka fornlämningar som ej är kända i dagsläget varför en arkeologisk utredning kan bli aktuell enligt Kulturmiljölagen 11 §. Berörs byggnader av förändringar bör en bebyggelseinventering och dokumentation göras.

6.4. Rekreation och friluftsliv

Påverkan på friluftslivet i området bedöms inte påverkas negativt av planerade åtgärder för vägen efter avslutat projekt. Påverkan under byggtiden utreds i kommande skede.

6.5. Rennäring

Påverkan på rennäringen i området bedöms inte påverkas negativt av planerade åtgärder för vägen efter avslutat projekt. Påverkan under byggtiden utreds i kommande skede.

6.6. Vattenmiljö

Beroende på omfattning av planerade åtgärder finns risk för påverkan på vattenskyddsområdena, bedömning av konsekvenser och eventuella skyddsåtgärder görs i kommande skede.

De vattendrag som korsas av vägen kommer att påverkas i och med att trummor byts eller förlängs.

Om åtgärder vidtas i anslutning till vattendragen bedöms det viktigt att utforma förstärkningsåtgärderna så att inte nya vandringshinder uppstår samt att eventuella vandringshinder som finns idag åtgärdas.

Arbete med vägåtgärder inom vattenskyddsområdet kan komma att påverka grundvattentäkten under byggskedet. Skyddsåtgärder under byggskedet ska vidtas för arbete i närheten av vattentäkten. Med vidtagna skyddsåtgärder bedöms påverkan bli minskad. De åtgärder som planeras inom vattenskyddsområdet innefattar dikesrensning och förstärkning av bärlagret. Påverkan under byggskedet ska utredas vidare i kommande skede. Åtgärderna på väg 953 ska medföra en förbättring och mindre miljöpåverkan under driftskedet jämfört med idag.

6.7. Hydrologi och avvattning

Planerade avvattningsåtgärder med att fördjupa öppna diken, anlägga täckdiken med stenkross, skapa erosionsskydd av slänter med hjälp av växtlighet och erosionsskydd av trumutlopp bedöms avsevärt förbättra avvattningen. Påverkan bedöms således bli positiv.

6.8. Hushållning med naturresurser

Den mark som kommer tas i anspråk av vägombyggnaden är främst skogsmark och jordbruksmark. Omfattningen av de planerade åtgärderna för vägen är avgörande för påverkan på omgivande områden. Bedömning om konsekvenser för naturresurser i det berörda vägområdet görs därför i kommande skede.

Alla massor som uppfyller kraven på material i olika delar av anläggningen återanvänds inom projektet. Tillkommande material för vägens överbyggnad och beläggning kommer att behöva tas från täkter.

6.9. Samhällsekonomisk bedömning (sammanfattning)

Trafikverket kommer inte att utföra en SEB (samlad effektbedömning) i detta projekt.

6.10. Indirekta och samverkande effekter och konsekvenser

En upprustning samt kurvrätningar kommer att påverka omgivningen främst genom att mark behöver tas i anspråk.

6.11. Påverkan under byggnadstiden

Planerade åtgärder kan komma att klassas som väsentlig ombyggnad och bullerskyddsåtgärder kan då bli aktuellt. Detta utreds i kommande skede.

Störning under byggtiden med avseende på buller, damning och tillfälligt markintrång kan uppkomma. Framkomligheten begränsas och alternativt leds trafiken om i perioder under byggtiden. Barn och unga samt övriga oskyddade trafikanter kan komma att påverkas under byggtiden vilket utreds i kommande skede.

Om åtgärder vidtas i anslutning till vattendragen bedöms det viktigt att utforma förstärkningsåtgärderna så att inte nya vandringshinder uppstår samt att eventuella vandringshinder som finns idag åtgärdas. Vid åtgärder i vattendragen kan grumling uppstå under själva byggtiden. Grumlingen bedöms bli kortvarig, och tillfället för anläggandet kan

styras till en tid på året med låg vattenföring och med hänsyn till lekperioder för den eventuella fiskförekomsten. Mer detaljerad förekomst om fiskarter och kräftor utreds i kommande skede.

7. Samlad bedömning

7.1. Överensstämmelse med de transportpolitiska målen

Genom att vägens bärighet förbättras och att mötesplatser anordnas kommer framkomligheten och trafiksäkerheten att öka för trafikanterna. Utformningen av vägen syftar till att inte påverka aktuella miljökvalitetsnormer negativt.

7.2. Vägplanens inverkan på miljökvalitetsmålen

Denna vägplan berör miljökvalitetsmålen:

- God bebyggd miljö
- Giftfri miljö
- Grundvatten av god kvalitet
- Levande sjöar och vattendrag
- Ett rikt odlingslandskap

Dessa miljökvalitetsmål berörs så till vida att väg 953 ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. Vidare ska produkter och kemikalier hanteras så att inte människors hälsa eller den biologiska mångfalden i stort påverkas eller hotas.

I och med att vägåtgärden i huvudsak planeras utföras inom befintligt vägområde, bör odlingsmark tas i anspråk i begränsad omfattning. Därför bedöms åtgärden inte påverka möjligheten till fortsatt jordbruksverksamhet i området.

Den samlade konsekvensen för natur- och kulturmiljön bedöms som små efter avslutat anläggningsarbete.

8. Överensstämmelse med miljöbalkens allmänna hänsynsregler, miljökvalitetsnormer och bestämmelser om hushållning med mark och vattenområden

8.1. De allmänna hänsynsreglerna

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet skall följa miljöbalkens allmänna hänsynsregler. Syftet med reglerna är att förebygga negativa effekter och att miljöhänsynen i olika sammanhang ska öka. Verksamhetsutövaren är skyldig att visa att de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalkens andra kapitel iakttagits. Hänsynsreglerna omfattar krav på att verksamhetsutövaren ska ha tillräcklig kunskap om verksamheten och att försiktighetsmått och skyddsåtgärder vidtas. Verksamheten ska förläggas på lämplig plats, hushållning med råvaror ska ske, bästa möjliga produkter och teknik ska användas och verksamheten kan stoppas om den kan antas medföra väsentlig skada på miljön.

De allmänna hänsynsreglerna bedöms vara uppfyllda i projektet. Trafikverket har god kunskap om planering, projektering, anläggande och drift av vägar samt om tänkbar påverkan på omgivningen. De huvudsakliga konsekvenserna bedöms vara identifierade i arbetet med vägplanen och skadeförebyggande åtgärder vidtas där det är motiverat och skäligt för att minska projektets miljökonsekvenser, framför allt rörande arbete i vatten och återföring av avbaningsmassor.

Projektet har utförts i överensstämmelse med miljöbalkens allmänna hänsynsregler. Relevant information har införskaffats från tidigare utredningar och samråd har skett med myndigheter och personer med sakkunskap. Informationen och analyserna från material och samråd har bearbetats, sällats och arbetats om till denna planbeskrivning som är tillgänglig för allmänheten med flera.

Åtgärder har utretts med hänsyn till människors hälsa och miljön genom att skyddsåtgärder och försiktighetsmått inarbetats i vägplanen.

8.2. Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer regleras i miljöbalkens 5 kapitel. Avsikten med miljökvalitetsnormerna är att fastlägga en högsta tillåtna förorenings- eller störningsnivå som människor eller miljön kan belastas med. Fastställda miljökvalitetsnormer finns i dagsläget för upprätthållande av luftkvalitet, vattenkvalitet och omgivningsbuller.

I detta projekt är trafikmängden relativt måttlig, landskapet öppet och det finns inte några stora föroreningskällor i närheten. Därmed finns det inte någon risk för att normerna för luftkvalitet ska överskridas. Aktuellt projekt berör inte något utpekat fisk eller musselvatten varför inte heller dessa miljökvalitetsnormer påverkas. Vad gäller kraven på åtgärdsprogram avseende omgivningsbuller gäller detta vägar med betydligt större trafikmängder än vad som är aktuellt på väg 953.

Beroende på vilka broar och vägtrummor för befintliga vattendrag som kommer att behöva bytas ut kan åtgärderna kring vattendragen komma att påverka ytvattnet kortsiktigt. Tillförseln av vägdragvatten till yt- eller grundvatten förändras marginellt genom de

föreslagna åtgärderna. Inga nya vandringshinder kommer att tillföras i anläggningen. Ångermanälvens och Faxälvens miljö kvalitetsnormer bedöms inte påverkas negativt av planerade åtgärder. Grundvattenförekomsten Forsmo-Västgranvåg bedöms inte påverkas negativt av de åtgärder som planeras. Förutsättningarna att uppfylla miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvattenförekomster, bedöms därför inte påverkas.

9. Markanspråk och pågående markanvändning

Väg 953 följer befintlig sträckning. De planerade kurvrätningarna medför att mark behöver tas i anspråk.

Vid planerade kurvrätningar kommer nuvarande väg dras in för allmänt underhåll och marken lämnas tillbaka till markägare. Delar kan komma att behållas för anslutningsvägar och ägovägar.

9.1. Vägområde för allmän väg

Nytt vägområde för välgångar som föreslås vid allmän väg omfattar förutom själva vägen utrymme för de väganordningar som redovisas i kapitel 5. För att möjliggöra drift och underhåll ingår i vägområdet en kantrensa som i skogsmark är två meter bred utanför bankfot eller slänkrön, se bild 23. På impediment (mark som är olämplig för skogs- eller jordbruk, till exempel berghällar) och åkermark är kantremsan 0,5 meter bred. På tomtmark tas ingen kantrensa i anspråk. Längs sträckan finns även en säkerhetszon som varierar beroende på vägens hastighet. Där säkerhetszonen sträcker sig längre ut än två meter utanför bankfot eller slänkrön utgår behovet av kantrensa.

Plankartor som redovisar nytt vägområde kommer att tas fram. Tillkommande vägområde kommer att anges i den fastighetsförteckning som tas fram, det vill säga det område som ligger utanför befintligt vägområde för allmän väg.

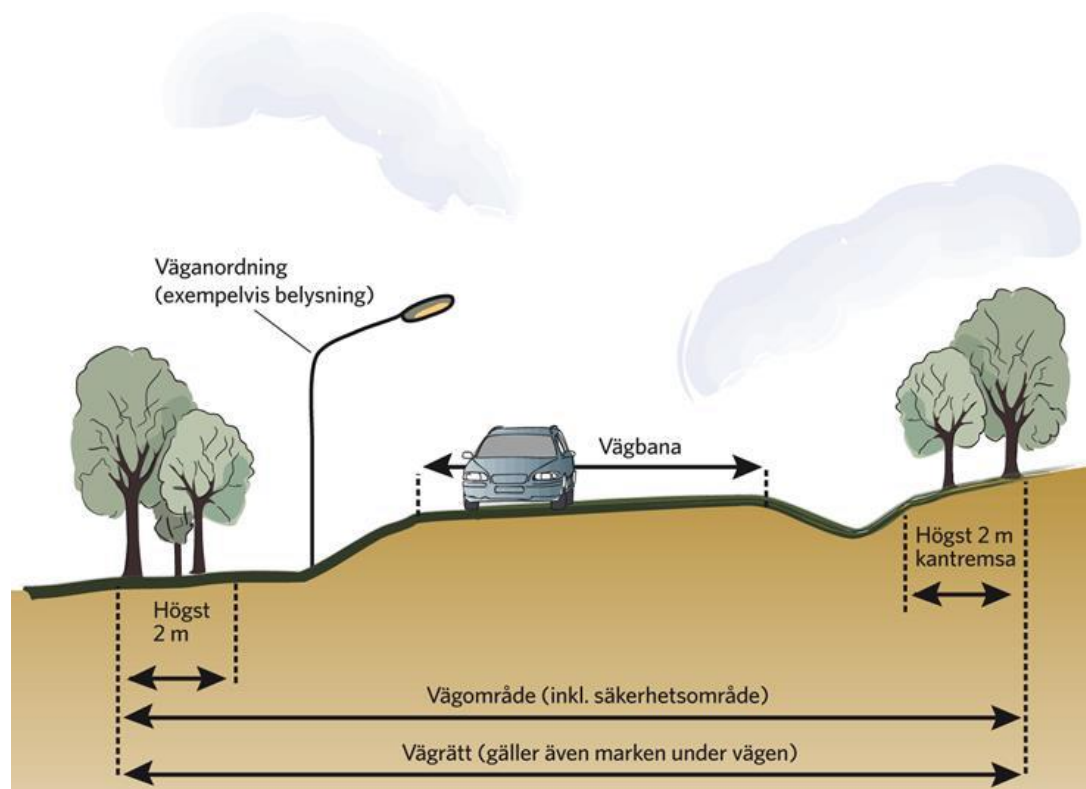

Bild 23. Vägområde och vägrätt.

9.2. Vägområde för allmän väg med vägrätt

Vägrätt uppkommer genom att väghållaren tar i anspråk mark eller annat utrymme för väg med stöd av en upprättad, och när det behövs fastställd vägplan. Vägrätten ger väghållaren rätt att nyttja mark eller annat utrymme som behövs för vägen. Väghållaren får rätt att i fastighetsägarens ställe bestämma över marken eller utrymmets användning under den tid vägrätten består. Vidare får väghållare tillgodogöra sig jord- och bergmassor och andra tillgångar som kan utvinnas ur marken eller utrymmet. Vägrätten upphör när vägen dras in från allmänt underhåll.

Byggandet av vägen kan starta när väghållaren har fått vägrätt, även om det inte har träffats någon ekonomisk uppgörelse för intrång och annan skada. Värdetidpunkten för intrånget är den dag då marken tas i anspråk. Den statliga ersättningen räknas upp från dagen för ianspråktagandet med ränta enligt 5§ Räntelagen (1975:635) tills ersättningen betalas. Eventuella tvister om ersättningen avgörs i domstol. Ersättningen för den mark som tas i anspråk med vägrätt ska motivera minskningen av fastighetens marknadsvärde vid värdetidpunkten.

Arealer för nytt vägområde beräknas och infogas i kommande granskningshandling.

9.3. Vägområde inom detaljplan

Byggnadsplanerna Forsmo samt Ås och Sand kan komma att beröras av projektet. Omfattningen utreds vidare och kommer att presenteras i granskningshandlingen.

9.4. Vägområde för allmän väg med inskränkt vägrätt

Inskränkt vägrätt är en rättighet för väghållaren (Trafikverket) att nyttja området för det ändamål som anges i vägplanen. Markägaren har fortfarande rätt att använda området för ändamål som inte hindrar eller stör väghållarens användning av marken.

Vägrätten är inskränkt även på det sättet att väghållaren inte har rätt att använda material och andra tillgångar som kan utvinnas ur marken.

9.5. Område med tillfällig nyttjanderätt

Områden med tillfällig nyttjanderätt behövs för att kunna bygga de planerade vägåtgärderna. Ytorna behövs för exempelvis uppställning av byggmaterial, etablering, upplag, slänthörstärkningar, urgrävning och tillfälliga förbifarter under byggandet av broar. Nyttjanderätten ska gälla under byggnadstiden och markytorna kommer att återställas innan de återlämnas.

Förslag på områden för tillfällig nyttjanderätt kommer att markerats ut på de plankartor som presenteras i granskningshandlingen.

Arealer för ytor med tillfällig nyttjanderätt beräknas och infogas i granskningshandlingen.

10. Fortsatt arbete

10.1. Allmänhetens granskning

Efter samrådstiden kommer inkomna synpunkter att sammanfattas i en samrådsredogörelse. Eventuellt utförs justeringar av vägplaneförslaget utifrån dessa. Vägplanen kommer sedan att sammanställas till en Granskningshandling som ställs ut i minst tre veckor för skriftliga synpunkter. Efter granskningen sammanställs synpunkterna i ett PM och hela vägplanen skickas till länsstyrelsen för ett slutligt yttrande.

10.2. Kontroll och uppföljning

Under projekteringsskedet kommer följande utredas vidare:

- Information till verksamheter längs vägen samt planering av framkomlighet under byggtiden.
- Översiktlig fältinventering avseende naturvärden kommer att genomföras för området.
- Dikningsarbeten och rätning av vägen under byggtiden kan komma att påverka fornlämningar som ej är kända i dagsläget varför en arkeologisk utredning kan bli aktuell enligt Kulturmiljölagen 11 §.
- Berörs byggnader av förändringar bör en bebyggelseinventering och dokumentation göras.
- Behov av anmälan om vattenverksamhet för vattendrag.
- Markmiljöprovtagning kommer genomföras i de områden som blir berörda av ombyggnation och misstänks vara förorenade.

Under byggskedet och efterföljande driftsskede utförs kontroller och åtgärder följs upp. Följande aktiviteter har identifierats:

- För att säkerställa att inga skador uppstår under entreprenaden görs en besiktning innan mark tas i anspråk för arbeten med ev. tillfälliga vägar, etableringsplatser, etc. När mark inte längre behövs ska den återställas och besiktigas inför återlämnande.
- Enskilda brunnar i vägens närhet ska kontrolleras före och efter entreprenaden.
- En kontroll- och skötselplan tas fram för diken och anläggningar.

11. Genomförande och finansiering

11.1. Formell hantering

Denna vägplan kommer att kungöras för granskning och sedan genomgå fastställelseprövning. Under tiden som underlaget hålls tillgängligt för granskning kan berörda sakägare och övriga lämna synpunkter på planen. De synpunkter som kommer in sammanställs och kommenteras i ett granskningsutlåtande som upprättas när granskningstiden är slut.

De inkomna synpunkterna kan föranleda att Trafikverket ändrar vägplanen. De sakägare som berörs kommer då att kontaktas och får möjlighet att lämna synpunkter på ändringen. Är ändringen omfattande kan underlaget återigen behöva göras tillgängligt för granskning.

Vägplanen och granskningsutlåtande översänds till länsstyrelsen som yttrar sig över planen. Därefter begärs fastställelse av planen hos Trafikverket. De som har lämnat synpunkter på vägplanen ges möjlighet att ta del av de handlingar som har tillkommit efter granskningstiden, bland annat granskningsutlåtandet.

Efter denna så kallade kommunikation kan beslut tas att fastställa vägplanen, om den kan godtas och uppfyller de krav som finns i lagstiftningen. Om beslutet överklagas prövas överklagandet av regeringen.

Hur järnvägsplaner och vägplaner ska kungöras för granskning och fastställas regleras i 2 kap 12-15 §§ lag (1995:1649) om byggande av järnväg respektive 17-18 §§ väglagen (1971:948).

Fastställelsebeslutet omfattar det som redovisas på planens plankartor, profilritningar om det behövs, eventuella bilagor till plankartorna. Beslutet kan innehålla villkor som måste följas när vägen byggs. Denna planbeskrivning utgör ett underlag till planens plankartor.

När vägplanen har vunnit laga kraft blir beslutet om fastställande juridiskt bindande. Detta innebär bland annat att vägbyggaren, det vill säga Trafikverket i detta projekt, har rätt, men också skyldighet, att lösa in mark som behövs permanent för vägen. Mark som behövs permanent framgår av fastighetsförteckningen och plankartan. I fastighetsförteckningen framgår också markens storlek (areal) och vilka som är fastighetsägare eller rättighetsinnehavare.

Fastställelsebeslut som vinner laga kraft ger följande rättsverkningar:

- Väghållaren får tillstånd att bygga allmän väg i enlighet med fastställelsebeslutet och de villkor som anges i beslutet.
- Väghållaren får rätt att ta mark eller annat utrymme i anspråk med vägrätt. För den mark eller utrymme som tas i anspråk erhåller berörda fastighetsägare ersättning.
- Vad som utgör allmän väg och väganordning läggs fast.

Vägplanen ger också rätt att tillfälligt använda mark som behövs för bygget av anläggningen. På plankartan och i fastighetsförteckningen framgår vilken mark som berörs, vad den ska användas till, under hur lång tid den ska användas, hur stora arealer som berörs samt vilka som är fastighetsägare eller rättighetsinnehavare. Trafikverket har rätt att börja använda

mark tillfälligt så fort järnvägsplanen har vunnit laga kraft, men ska meddela fastighetsägare/rättighetsinnehavare när tillträde är beräknat att ske.

Fastighetsägare/rättighetsinnehavare får inte utan tillstånd från Trafikverket uppföra byggnader eller på annat sätt försvåra för Trafikverket att använda den mark som behövs för anläggningen.

Trafikverket har rätt att bygga den anläggning som redovisas i vägplanen.

Byggnadsplanerna Forsmo samt Ås och Sand kan komma att beröras av projektet. Omfattningen utreds vidare och kommer att presenteras i granskningshandlingen.

11.2. Genomförande

11.2.1. Bygghandling

När vägplanen har vunnit laga kraft kommer Trafikverket troligen att göra en upphandling av en totalentreprenad. Vid en totalentreprenad upprättar den upphandlade entreprenören en bygghandling.

11.2.2. Dispenser och tillstånd

Följande separata prövningsförfaranden enligt gällande lagar krävs innan detta vägprojekt får genomföras:

- Ansökan om att få utföra maskinella schaktnings- och/eller grävningsarbeten inom vattenskyddsområde samt naturreservat kan bli aktuellt.
- Vilka vattendrag som berörs av arbetena och därför kräver anmälan för vattenverksamhet enligt 11 kap 9 a § miljöbalken kommer utredas vidare i det fortsatta arbetet.
- Dispens från Granvågssnipornas naturreservats föreskrifter kan bli aktuellt något som kommer utredas vidare.

Behov av ytterligare tillstånd/dispenser/anmälningar utreds vidare i det fortsatta arbetet.

11.2.3. Produktion

Under anläggandet av den väg 953 kan en viss störning av trafiken vara oundviklig. Det kommer att ställas krav på entreprenören att ordna framkomlighet under byggtiden. Tillfälliga lokala trafikomläggningar kan komma att ske för att kunna utföra anläggningsarbeten.

11.3. Finansiering

En kostnadsbedömning för åtgärderna av väg 953 kommer att tas fram.

Objektet finns med i regional bärighetsplan och planeras utföras 2019–2020. Projektet kommer att finansieras till största del av Trafikverkets bärighetsanslag.

12. Underlagsmaterial och källor

Brunnström, L. & Spade, B. Elektriska vattenkraftverk. Kulturhistoriskt värdefulla anläggningar 1891-1950.

Bucht, T. 1972. Ortnamnen i Västernorrlands län. D. 4, Ångermanlands norra domsagas tingslag: territoriella ortnamn.

Eds fiskevårdsområde

www.solleftea.se/upplevagora/fiske/fiskevardsomraden/4edsfvo.4.36fe36b5153f23700e625e.html

Länsstyrelsen i Västernorrland. Riksintresse för kulturmiljövården Österåsen, Y49.

Sollefteå fiskevårdsområde www.solleftea-fvo.se

Sollefteå kommun, Översiktsplan.

Sollefteå kommun, detaljplaner.

Sollefteå kommun. Program för kulturmiljövården i Sollefteå kommun, rev 1994.

Sundsvalls museum. Industriminnen i Västernorrland: rapport D. 3, Sollefteå och Kramfors kommuner: industrihistorisk inventering 1980.

Rapport Planläggning av vägar och järnvägar, Trafikverket.

Vägar- och gators utformning, VGU, Trafikverket.

www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html. FMIS. Fornminnesinformationssystem, Riksantikvarieämbetet.

www.trafikverket.se (Trafikinformation, NVDB).

www.trafikverket.se (Årsmedeldygnstrafik).

www.transportstyrelse.se (STRADA, Swedish Traffic Accident Data Acquisition)

www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva.4.2b43ae8f11f6479737780001120.html

www.lantmateriet.se, Historiska kartor via Lantmäteriets söktjänst.

ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Vasternorrland/Planeringsunderlag

www.sgu.se (Sveriges geologiska undersökning, SGU), jordartskarta.

www2.sofi.se (SOFI, ortnamnsregistret. Institutet för språk och folkminnen).

2016-10-24 Telefonsamtal, Skolskjutssamordnare, Sollefteå kommun.

TRAFIKVERKET

Trafikverket, Box 186, 871 24 Härnösand. Besöksadress: Nattviksgatan 8.
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

www.trafikverket.se